

Danczi Annamária

Első lépések a tudomány világában

Beszámoló a XXXI. Országos Tudományos Diákköri Konferenciáról

Idén 31. alkalommal rendezték meg az Országos Tudományos Diákköri Konferenciát, ahol az egyes felsőoktatási intézményekben működő tudományos diákkörök tagjai mutatják be kutatási eredményeiket. Az idei országos rendezvény az Emberi Erőforrások Minisztériuma és a Magyar Tudományos Akadémia fővédnökségével, továbbá a Nemzeti Tehetségprogram és a felsőoktatásban érintett minisztériumok, valamint országos hatáskörű szervezetek, alapítványok támogatásával valósult meg. Az anyanyelvi nevelés témakörét is magában foglaló Tanulás- és Tanítás-módszertani – Tudástechnológiai szekciónak a Kaposvári Egyetem Pedagógiai Kara adott otthont.

A szekció programja április 3-án kezdődött. A részt vevő hallgatók ezen a napon regisztráltak, és foglalták el szállásaikat a Kaposvári Egyetem kollégiumi szobáiban. Ebéd után, amíg a zsűri az előzetes értekezletét tartotta, a hallgatók körülnézhetnek a városban, az egyetemi kampuszon, ismerkedhetnek a környezettel és egymással. Ezt követte a sajtótájékoztató, majd délután 16 órakor kezdetét vette a XXXI. OTDK 14. Tanulás- és Tanítás-módszertani – Tudástechnológiai szekciójának nyitó ünnepsége.

*1. kép
A megnyitó*

A szekció fővédnökségét Csépe Valéria egyetemi tanár, az MTA levelező tagja vállalta. A védnökök Gelencsér Attila, Somogy Megye Közgyűlésének elnöke és Szita Károly, Kaposvár polgármestere voltak. Köszöntőt mondott Szávai Ferenc, a Kaposvári Egyetem rektora; Szendrő Péter, az OTDT elnöke; Podráczky Judit, a Pedagógiai Kar dékánja; a rendezvény védnökei és Steklács János, a Szakmai Bizottság elnöke. A megnyitót a Kaposvári Egyetem Művészeti Karának színművész hallgatói színesítették zenés-verses előadásukkal.

Szávai Ferenc rektor úr beszédében hangsúlyozta a 60 éves múltira visszatekintő TDK hagyományait. A résztvevők nemcsak szakmai tudásban gazdagodnak, de olyan érvelési technikára, vitakészségre és

előadasmódra tehetnek szert, amelyeket későbbi tudományos pályafutásuk során is elő tudnak hívni. Az, hogy a legtöbb tudományos fokozathoz kapcsolódik korábbi TDK-s tevékenység, azt bizonyítja, hogy nagy szerepe van ennek a rendezvénynek a tudományos utánpótlás-nevelésben és a felsőoktatási elitképzésben. Szendrő Péter, az Országos Tudományos Diákköri Tanács (OTDT) elnöke felhívta a figyelmet a tehetségekre mint az ország értékeire, és kiemelte a TDK felelősségét a tehetségek támogatásában és kibontakoztatásában. Meglátása szerint a felsőoktatási tehetséggondozásban jeleskedik a TDK. Úgy véli, megvan az esély arra, hogy az ily módon kiválasztódó tehetségek felemeljék az országot. Az ünnepségen Csépe Valéria, a rendezvény fővédnöke tartott plenáris előadást, amelynek címe *A tudás változása, a tudomány fejlődése* volt. Az MTA főtitkárhelyettese kitért arra is, hogy a tudomány nemcsak akadémiai kérdés, hanem egy nemzet érvényesülésének a szempontjából is rendkívül fontos.

2. kép
Csépe Valéria, a rendezvény fővédnöke

A megnyitó után a résztvevők közösen átvonultak az egyetemi kampusz mellett található, a Pannon Lovasakadémiához tartozó fedeles lovardába, ahol lovasbemutatót tartottak számukra. Ezután került sor a díszvacsorára az egyetem átalakított sportcsarnokában, ahol további lehetőség nyílt az ismerkedésre, a tapasztalat- és véleménycserére.

Másnap, április 4-én a 14. szekcióban 112 pályaművet mutattak be, a versenyen 29 felsőoktatási – köztük három határon túli – intézmény hallgatói vettek részt. A különböző tagozatokban azokat a módszertani kutatásokat, újításokat leíró dolgozatokat ismertették készítőik, amelyek az elmúlt két évben helyezést értek el a kari konferenciákon, és a szakmai zsűri úgy ítélte meg, hogy részt vehetnek az országos megmérettetésen. A TDK fő célja a tudományos eredmények bemutatása és értékelése, és ez segít abban, hogy az itt bemutatkozók könnyebben indulhassanak el a tudományos pályán. A megnyitón többen felhívták már a versenyzők figyelmét arra, hogy győztesként állnak a zsűri és a közönség elé akkor is, ha nem érnek el helyezést a tagozatukon belül.

A szekción belül 13 tagozatot különítettek el: *Idegennyelv-pedagógia I.*; *Idegennyelv-pedagógia II.*; *A felsőoktatás pedagógiája*; *A fogyatékos személyek fejlesztésének pedagógiája és pszichológiája*; *A magyar mint anyanyelv pedagógiája*; *Az integráció megjelenése az intézményes nevelésben*; *Informatikapedagógia – pedagógiai informatika*; *Óvodapedagógia*; *Korai idegen- és kisebbségnyelv-elsajátítás*; *Matematikapedagógia*; *Művészeti nevelés*; *Szocializációs közegek pedagógiai hatásai*; *A természettudományok tanításának*

pedagógiája (benne: *A technikatánítás módszertana*). *A magyar mint anyanyelv pedagógiája* elnevezésű tagozaton belül színes, változatos kínálattal találkozhattak a zsűritagok és a versenyzők a délelőtti folyamán.

Adamik Zsolt István (EKF BTK) a palóc nyelvjárás vonásainak a bemutatásával foglalkozott a magyar nyelv oktatásában. A dolgozatban a nyelvjárással kapcsolatos tanítási egységek újszerű lehetőségeit tárta fel, továbbá vizsgálta a tanterv és a tankönyvek kínálta oktatási lehetőségeket. Arra is kitért, hogyan valósulhat meg a nyelvjárásokról való ismeretelsajátítás az iskolán kívül. Előtérbe került a szakköri munka, a csoportos tanulás, az IKT- és az online eszközök által kínált lehetőségek. A dolgozat készítője egy konkrét pedagógiai koncepció segítségével mutatta be azt, miként képzel el a (palóc) nyelvjárásai sajátosságok tanítását.

Czirják Zsuzsa (MPANNI) sajátos nevelési igényű óvodáskorúak körében vizsgálta a vers fejlesztő hatását. Azt a kérdést fogalmazta meg a kutatásában, hogy az általa összeállított versgyakorlatok célzottan fejlesztik-e a fonológiai tudatosságot az integrált és a szegregált óvodai csoportokban. A kutatás eredményei azt tükrözték, hogy a vers és a fonológiai tudatosság összekapcsolása sikeresen és eredményesen fejleszti az óvodáskorú gyermekek fonológiai tudatosságát, ha legalább heti rendszerességgel megvalósul a versgyakorlatok alkalmazása.

Danczi Annamária (ELTE BTK) dolgozatának tárgya a nyelvjárás háttérű középiskolásoknak a nyelvjáráshoz való viszonyulása volt, illetőleg azt vizsgálta a szerző, hogy az iskola, az anyanyelvi nevelés hogyan hat a gyerekek nyelvjárású beszédére, ennek változására. Emellett foglalkozott a nyelvjárású ismeretek iskolai tanításával, pedagógiai vonatkozásaival is. A kutatás témája határon túli 11. évfolyamos szakközépiskolai diákok kódváltásának, valamint saját nyelvjárásukhoz, nyelvváltozatukhoz, a köznyelvhez fűződő attitűdjének a vizsgálata volt, célként pedig a határon túli nyelvjárású területen élő fiatalok nyelvhasználati jellemzőinek a feltárását, valamint a nyelvjárású beszédmód színtereinek a meghatározását tűzte ki. A munka végén a szakpedagógiai fejezet összefoglalta a nyelvjárások tanításának és a nyelvjárásokkal kapcsolatos pozitív attitűd fejlesztésének az elveit, más témakörökkel való kapcsolatait, valamint azokat a gyakorlatitípusait, amelyek segítséget nyújthatnak a pedagógusok számára.

Kurucz Zsuzsanna (KE PK) a hatéves nagycsoportos óvodás iker- és nem ikergyermekek spontán beszédalkotási folyamatait kutatta. Az ikrek rendhagyó beszédfejlődésének ismeretében azt feltételezte, hogy beszédanyaguk mind a szókincs tekintetében, mind a spontán beszédalkotási folyamataikban eltér kortársaikétól, továbbá azt, hogy a nemek közötti különbség az ikergyermekek esetében is megmutatkozik. A kísérlet résztvevői két kétpetéjű fiú és két kétpetéjű lány ikerpár, valamint négy fiú és négy lány nem iker, hatéves, nagycsoportos gyermek volt. A vizsgálat eredményei igazolták, hogy az ikerlét eltérést eredményez az azonos életkorú nem ikergyermekek mozgás- és beszédfejlődésétől. Ez az eltérés negatív irányú, tehát elmaradást jelent. A nemek szerinti eltérések egyértelműen kimutathatók voltak a lányok javára az ikrek és a nem ikrek beszédprodukciónban egyaránt.

Lukács Krisztina (ELTE BTK) a tanári instrukciók szerepét vizsgálta a szövegalkotás fejlesztésében. A dolgozat témája a tanulói fogalmazások javítását támogató tanári instrukciók elemzése. A kutatás módszere egyrészt az egyéni tanítási gyakorlatra épülő pedagógiai kísérlet, másrészt a kezdő, illetve tapasztalt pedagógusok körében végzett pedagógiai kísérlet és kérdőíves felmérés volt. A folyamatközpontú fogalmazástanítás gyakorlati alkalmazásáról szóló rész bemutatta a vizsgálatban részt vevő osztályt, a szövegváltozatok elemzésének az eredményeit, valamint a tanári instrukciók hatását a fogalmazások végső változatának a kidolgozására. A dolgozat a kérdőíves vizsgálat és az összesen negyven szövegjavítás eredményei alapján összefoglalta a tapasztalt és a kezdő pedagógusok elemzési, javítási szokásait.

Simon Viktória (KRE BTK) a modern kódkeveredést vizsgálta, ezen belül az internetes nyelvhasználat hatásait a fiatalok írásbeli fogalmazásaiban. A tanulók kézzel írt fogalmazásainak vizsgálata során bebizonyosodott, hogy létrejöhet kódkeveredés az internetes nyelvhasználat normarendszere és a hagyományos nyelvi rendszer

szabályai között helyesírási, grammatikai, stilisztikai és formai tekintetben is. A kódkeveredés kiküszöbölésére az anyanyelvoktatásnak elsődleges feladata a biztos kódváltás képességének a megtanítása. Ehhez azonban szükség van az internetes nyelvhasználat normarendszerének, belső működésének a megismerésére, feltérképezésére és beemelésére a tananyagba.

Szabó Orsolya (ELTE BTK) a Google-alkalmazások megjelenését kutatta az anyanyelvi nevelésben. Dolgozatának az volt a célja, hogy olyan digitális technikára épülő, a tanórán előforduló alkalmazásokat mutasson be, amelyek bárki számára hozzáférhetőek, és sokak számára ismertek. A szerző egy olyan empirikus kutatás részleteit is ismertette, amely a Google-alkalmazások előfordulását vizsgálta az anyanyelvi órán. A dolgozatban a Google-alkalmazások felhasználásával készült gyakorlati példákat, óraterveket is lehetett találni.

Vadányi Diána (ELTE TÓK) a balkezes gyerekek írás- és olvasásnehézségeit vizsgálta. A kutatás során gyakorló pedagógusokkal készített interjúi alapján kiderült, hogy a pedagógusok nincsenek kellően felkészítve a balkezesség problémáinak a kezelésére. Gyerekek írásmintáinak elemzésével a szerző azt is megnézte, van-e különbség a bal- és jobbkezes gyermekek írása között. Az eredmények kimutatták, hogy a kézdominancia függvényében több szempontból is felfedezhetőek különbségek.

Vakula Tímea (ELTE BTK) kutatása azt vizsgálta, hogy a népmese hallás utáni feldolgozása milyen hatást gyakorol a szövegértés fejlődésére. A kísérlet célul tűzte ki egy középsős óvodai csoport hallás utáni szövegértésének a fejlesztését is. Az ötven alkalmat felölelő fejlesztés a Nagy József által kidolgozott fejlesztőmesékre épült. A beszédfejlesztő foglalkozáson részt vevő gyermekek szignifikánsan jobb eredményt értek el a szövegértési tesztben, mint a kontrollcsoport tagjai. A kutatás eredményei megerősítik a fejlesztés szükségességének és eredményességének a tényét: több gyermek beszédkedve is növekedett; megnőtt a gyermekekben a mesék iránti igény; a történehallgatás szociális hatásai is megmutatkoztak.

Vigh Éva (EKF BTK) a (nép)mese alkalmazási lehetőségeit kutatta a középiskolás korosztályban. A kutatás során feldolgozott mesék, írások mindegyike középiskolai környezetben született. A vizsgálattal a szerző szeretné felhívni a figyelmet arra, milyen fontos az, hogy a magyar (és nem magyar) népmesehagyomány helyet kapjon a magyar oktatásban, hiszen számos tanulmány is bizonyítja fontos lélekformáló szerepét a kamaszok számára.

Zsurka Zsófia (ELTE BTK) 15 éves egynyelvű tanulók hallás utáni szövegértését vizsgálta két szakaszban. Az első szakaszban hagyományos hallás utáni szövegértést vizsgáló feladatokat végeztetett velük, amelyek a szöveg meghallgatásából és ellenőrző kérdések megválaszolásából álltak. A kutatás második szakaszában ugyanazzal az osztállyal két héttel később egy komplex vizsgálat keretében – a német Solmecke által meghatározott felosztás szerint, illetve a Dalhaus-féle fázistipológiát alapul véve – a szöveg hallgatása előtt, közben és után is hallásértést ellenőrző feladatok elvégzésére került sor. A diákok hallásértése jobb eredményeket mutatott, amikor a vizsgálat három lépésben zajlott, hiszen ekkor lehetőségük volt ráhangolódni a témára, a szöveg hallgatása közbeni feladat elvégzésekor képesek voltak az értő figyelem alkalmazására, a szöveg hallgatása utáni feladatsorok pedig gondolkodásra ösztönözték a diákokat, és elősegítették a szöveg teljes körű megértését.

A tagozatban végül Simon Viktória lett az első helyezett, míg megosztott második helyezést vehetett át Szabó Orsolya és Lukács Krisztina kiemelkedő munkájukért. Különdíjban részesült még Danczi Annamária és Vakula Tímea.

A dolgozatok prezentációját tagozatonként 3–4 tagú zsűri bírálta. A zsűri értékelése alapján a hallgatók hasznos tanácsokat, segítséget kaptak kutatásuk bővítéséhez és folytatásához. A zsűrit alkotó szakemberek

minden esetben konstruktív kritikával éltek, hogy így is motiválják a munkáikat bemutató diákokat a folytatásra, a továbblépésre.

Míg az előadásokat követő délután folyamán a zsűri értekezett, addig a résztvevők különféle programok közül válogathattak. Voltak, akik a főzéstudományban is megmutatták jártasságukat és rátermettségüket, ennek köszönhetően remek bográcsételek készültek. A táncos lábúak a sportcsarnokban megrendezett táncházban mozoghattak a szellemi megpróbáltatások után, és ugyanitt zajlott a kézműveskedés is: volt körmönfonás, ékszerkészítés, szalvétatechnika, festés stb. Ezzel párhuzamosan az érdeklődők színházi előadáson vehettek részt, hiszen a harmadik évfolyamos színművész szakos hallgatók bemutatták Molière *Tartuffe* című darabjának modern feldolgozását. Végül este mindenki kipihenhetette magát a kaposvári Virágfürdőben, ahol a konferencia résztvevőinek éjszakai fürdőzésre nyílt lehetőségük.

3. kép
Kézműveskedés a sportcsarnokban

Másnap, pénteken délelőtt a záróünnepség keretein belül adták át a díjakat. A 14. Tanulás- és Tanítás-módszertani – Tudástechnológiai szekció abszolút győztese Tisza Luca lett, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem diákja, aki az *Integráció megjelenése az intézményes nevelésben* tagozat győztese. Ezzel lehetősége nyílik újra versenybe szállni egy későbbi időpontban a Magyar Tudományos Akadémia Prezentációs díjáért. Az ELTE Bölcsészettudományi Karának hallgatója, Gombos Nóra kapta a Pro Scientia különdíjat.

Az idegen nyelvi tagozatok helyezettei Publikációs díjban részesültek, így lehetőséget kaptak arra, hogy egy idegen nyelvű szakfolyóiratban megjelentessék tanulmányukat. Az egyéb tagozatokban Publikációs díjat átvevő versenyzők neves hazai folyóiratokban mutatkozhatnak be.

Leskó Katalin, a 14. szekció elnökhelyettese a szakmai bizottság nevében értékelte az idei konferenciát. Úgy vélte, színvonalas vetélkedésnek lehettek tanúi és résztvevői a versenyzők; kitért a tematikák gazdagságára is; dicsérte, hogy sok innovációs ötlettel találkozhattak a hallgatók. A szekció külön érdeméért felhívta a figyelmet arra, hogy a munkák többségében a gyakorlatot és az elméletet közelítették egymáshoz a szerzők. Végül megköszönte a szervezők áldozatos munkáját, akik valóban rendkívül sokat tettek a zökkenőmentes lebonyolításért.

Benczéné Fekete Andrea, a konferencia ügyvezető elnöke, a Kaposvári Egyetem Pedagógiai Karának oktatási és tudományos dékánhelyettese beszámolt a szervezési munkálatokról. Megemlítette, hogy a konferencia a már kialakult és az alakuló szakmai kapcsolatokról is szólt. Felszólított mindenkit, hogy legyenek képesek a

folytatásra, és Pablo Casals csellista szavaival búcsúztatta a konferencia résztvevőit: „Arra ne legyetek hiúk, hogy tehetségesek vagytok. Ezt ugyan nem magatoknak köszönhetitek, nem ti alkottátok meg magatoknak. Csak az számít, hogy mire juttok a tehetséggel. Az adottságra nagyon vigyázzatok, nehogy eltorzítsátok vagy eltékozzoljátok, amitek van. Dolgozzatok, állandóan csak dolgozzatok, és tápláljátok a talentumot”.

4. kép
Benczéné Fekete Andrea, a konferencia ügyvezető elnöke

Ez a konferencia nemcsak lehetőséget nyújt az ifjú tehetségek tudományos kutatásainak, eredményeinek a megosztására, de kulturális és élményprogramokkal is segíti az azonos érdeklődésűek közösséggé formálását. Két év múlva lesz ismét lehetőségük a lelkes és bátor fiatal kutatójelölteknek, hogy hasonló élményben legyen részük.

Danczi, Annamária: First steps in the world of science. Report on the 31st Council of National Scientific Students' Associations Conference

Az írás szerzőjéről

Danczi Annamária
Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest, Magyarország